

Мин дьиз кэргэним угэбэ

(кылаас табынан улэ)

Толордо: Николаева Варвара Петровна

Алын суьуех учуутала

2021

Сыала-сорууга: дьизэ кэргэн утуе угэын билибиннэри; оҕо төрөппүт икки ардыгар итии сыһыаны үөскэтии.

Ыам ыйын 15 күнэ, саҕаланар 4 чаастан.

Балаһыанньата: кытталлар 3 кылаас оҕолоро, төрөппүттэрэ.

Ирдэниллэр: ручка, лиис, пакет-суумка, уруһуйга туттар тэриллэрин бэйэлэрэ аҕалаллар.

Ыгытааччы: - Саха ыала өң тыыннаах,

Саргы талаан тардыылаах,

Саха ыала уот кыымнаах

Сайдар сырдык ыллыктаах.

-Үтүө күнүнэн!

-Күндү төрөппүттэр, ыалдьыттар, оҕолор!

- Бүгүн Аан дойдуга Дьизэ кэргэн күнэ. Дьизэ кэргэн – общество тулхадыйбат төрдө, омул сайдыахтаах инникилээх кэскилэ. Дьизэ кэргэн хайдах туруктаабыттан, кини хайдах дьаһанан олохторуттан бүтүн норуот олоҕо тутулуктаах. Бу бэлиэ күнүнэ аналлаах «Дьизэ кэргэним утуе угэе» оонньуу курэхпитин саҕалыырбытын көңүллээн! Курэхпит б туумэхтээх буолуоҕа. Хас биридди туумэхпит дьизэ кэргэн утуе угэин билибиннэрииттэн сабаланыаҕа уонна онно сыһыаннаах соруудахтары толоруоххут.

- күрэхпит түһүмэхтэрин билиһиннэрэбит:

1 түһүмэх – «Теруччум кэпсиир»:

«Мин дьизэ кэргэним» - эмблема толкуйдааһын.

«Аймах, уруу аата» - карточканан улэ.

2 түһүмэх – «Айылҕаны эн таптаа, айылҕаны эн харыстаа»:

Волонтердар күрэхтэрэ.

«Айылҕаны эн таптаа, айылҕаны эн харыстаа» хоһоон айыыта.

3 түһүмэх – «Остуол оонньуулар»:

Хаамыскаҕа, хабылыкка курэх

4 түһүмэх – «Ааҕар дьизэ кэргэн»:

«Остуоруйаны таай»

«Таабырын таайсыы»

- **Аны билигин дьүүлүүр сүбэни кытта билиһиннэрэбит:....**

Чэ эрэ, күрэхпит **1 түһүмэбин** саҕалыыбыт. «Теруччум кэпсиир»

1. Дьизэ кэргэн хас биридди киһиэхэ олус улахан суолталаах, биһиэхэ дурда хахха буолар. Дьизэ кэргэн сыһыана – улахан мас силибин курдук, киниттэн биһиги тыынабыт, кини биһиэхэ куус-уох биэрэр.

Тебенен дириц силистээх да, соччонон хас биридди киһи сарсыццы куццэ бигэ эрэллээх буолар.

Хайа баҕарар киһи утумнаан, салҕаан иһэр удьуорун билиэхтээх. Ону билии киһи тулхадыйбат сис баайа буолар. Хантан хааннааххын, кимтэн кииннээххин, диэн сахаҕа тулхадыйат бастакы уонна сурун ыйытык буолар. Ол келуенэттэн келуенэҕэ бэриллэрэ. Билигин ол улахацца ууруллубат буолла.

Хас биирдии киби бэйэтин теруччутун билиэхтээх, оон киэн туттуохтаах дии саныбын. Эьихэ “Теруччубун уерэтэбин” диин бэйэлэрин теруччулэрин хайдах дьиз кэргэнинэн уерэтэллэрин кэпсиэхтэрэ.....дьиз кэргэттэрэ.

2. «Мин дьиз кэргэним» диин эмблема 5 мүн. иһигэр толкуйдаан уруһуйдуугут.
3. «Аймах, уруу аата» - карточканан улэ: уруулар ааттарын сепке холботолоон:

Абаҕа –	- абаҕыттан аҕа саастаах уруу киһи эр киһи барыта
Таай –	- ийэбинэн аймах эр киһи барыта
Аҕас –	- бииргэ төрөөбүт кыргыттартан аҕалара
Балыс -	- бииргэ төрөөбүт кыыс быраатын ааттыыр
Сурдьу –	- бииргэ төрөөбүт кыргыттартан сааһынан кырата
Ини –	эйигиттэн балыс бииргэ төрөөбүт уол оҕо
Бии -	- эйигиттэн аҕа, бииргэ төрөөбүт уол оҕо

2 түһүмэх – Айылҕаны эн таптаа, айылҕаны эн харыстаа!:

1. Арчылааң, харыстааң, киэргэтиң өрүүтүн

Алаһа дьизэбитин, үөскээбит ыргытын
 Алгыабың Күн сириң кырдыбат төлкөтүн
 Айылҕа ийэни – Дьол – соргу төрүтүн!

2 туьумэхпитигэр дьиз кэргэнинэн айылбаҕа сылдьан сынньанар угэстэрин туьунан кэпсиэхтэрэ ...дьиз кэргэттэрэ.

2. Айылҕаҕа сылдьан дьон сынньанан баран бөхтөрүн-сыыстарын хомуйбут буолаллар дуо? «Волонтер» диин кимий?

- Сөп. «Волонтер» диин баҕа өттүнэн тугу эрэ оңоруон, көмөлөһүөн баҕарар киһи. Билигин волонтердар оҕолор буолаллар. Бу тыаҕа бэрээдэгэ суох дьон бөҕү-саҕы ыспыттар. Ону волонтердар 30 сөк. иһигэр ким элбэх бөҕү хомуйар эбитий?

3. Билигин бары дьиз кэргэнинэн бииргэ сүбэлэһэн 5 мүн. иһигэр хоһоон айабыт. (кыттааччылар хоһоон айаллар)

4 түһүмэх – «Ааҕар дьиз кэргэн»:

1. 4 туьумэхпитигэр дьиз кэргэнинэн ааҕар угэстэрин туьунан биьихэ кэпсиэхтэрэ ...дьиз кэргэттэрэ.
2. «Остуоруйаны таай» оонньууга бу ханнык остуоруйа буоларын ойууттан таайахтааххыт.
3. «Еркен ей»:

1. *Бэйбэрикээн эмээхсин туох оту туорэн ыларый?*
2. *Эмээхсин ынах ыы олордобуна туох тыабыырый?*

3. *Бэйбэрикээн эмээхсин туорэн ылбыт ото хас салаалаагый?*

4. *Кыыс миинэр тыллаах-остоох атын аата?*

5. *Хайҕамсык Хара Хаан тойон уолун аата?*

6. Абааы кыыын дьэтигэр барар суолга туох тириитэ ыйаммытый?

7. Уоллаах кыыс холбоспуттарыгар дьонноро тугу тэрийбиттэрий?

- Дьэ, чаччы да биһиги дьэ кэргэттэрбит барытыгар талааннаахтарын, оҕо иитиитигэр бигэ тирэхтээхтэрин көрдөрдулэр. Дьэ кэргэн утуе угэстээх, чел олохтоох буоллабына биьиги инникигэ эрэллээхпит, кэлэр кэскиллээхпит!

(Тыл этиитэ, наҕараадалааһын, бэлэх туттарыы)

- кэлэн кыттыбыккытыгар барҕа махтал буолуохтун!

Манан күрэхпит бүтэр. Аныгыскы көрсүөххэ диэри!